

Remissyttrande

2026-09-01

Justitiedepartementet

Diarienummer: 0396/26

103 33 Stockholm

Er referens: Ju2026/01665

Remissyttrande över Ds 2026:14 En skärpt syn på involvering av underåriga i brottslighet

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade promemoria på remiss.

Brå avstyrker förslagen i promemorian.

Brottet involvering av underåriga i brottslighet har endast varit i kraft några år och det finns inget i nuläget som tyder på att det har fått någon nämnvärd betydelse i brottmål och i än mindre grad i fällande domar, trots ett relativt stort antal anmälda fall. Det skapar ett påtagligt behov av att utvärdera bestämmelsens tillämpning i utredning och lagföring respektive i domstol, för att på så sätt få ett underlag för överväganden om eventuella förändringar i regleringen. Det framstår inte som ändamålsenligt att vända på ordningsföljden och först ändra på regleringen för att därefter utvärdera hur den fungerar i praktiken. Vår bild är att förslaget om att införa ett grovt brott, och att i samband med det höja straffmaximum från 6 år (helt nyligen höjt från 4 år) till 8 år, sannolikt inte kommer bidra till ökad tillämpning av bestämmelsen.¹ Det finns därför mycket att vinna på att avvakta en utvärdering av lagstiftningen i sin helhet, som skulle ge ett bättre beslutsunderlag kring regleringens faktiska brister och utvecklingsmöjligheter.

Brå vill dock passa på att nämna att myndigheten har förståelse för behovet av att justera ansvarsfrihetsregeln avseende ringa åldersskillnad, eftersom det inte sällan är barn som involverar andra barn i grov brottslighet. Det behöver dock framhållas att barn som involverar andra barn inte sällan själva har rekryterats av en äldre person (Brå 2023:13). Involveringen kan således ske i flera led. Det handlingsutrymme som det barn som involverar ett annat barn faktiskt har bör därför beaktas vid bedömningen av om ansvarsfrihet ska föreligga. Det är av vikt att regeln om ringa åldersskillnad även fortsättningsvis kan fungera som en ventil i vissa fall, där barnets eget handlingsutrymme varit begränsat. Det bör även övervägas om det är barn som agerar mellanhänder som i första hand bör omfattas av ett utvidgat straffansvar. Ur ett brottsbekämpande perspektiv är det centralt att åtgärderna i första hand riktas mot förekommande vuxna

¹ För utvecklade resonemang se kommande slutredovisning av Brås regeringsuppdrag om rekrytering av barn och unga i digitala miljöer (Ju2025/00155). Publicering 15 oktober.

personer som anstiftar och möjliggör brottsligheten och som befinner sig högre upp i nätverksmiljöerna.

Slutligen vill Brå kommentera den lite vidare lagstiftningen på det är här området. Brå har fått i uppdrag av regeringen att studera rekrytering av barn och unga i digitala miljöer (Ju2025/00155). Uppdraget ska redovisas den 15 oktober. Rapporten kommer bland annat redogöra för hur involverade barn utnyttjas, något som även beskrivits i tidigare Brå-rapporter (2023:13, 2025:13). Brå anser att lagstiftaren i det fortsatta arbetet behöver beakta rapporternas resultat gällande synen på barn som självständiga gärningspersoner. Det kan i detta sammanhang noteras att det i samma betänkande som låg till grund för involverandebrottet även föreslogs en utvidgning av människoexploateringsbrottet till att omfatta exploatering i brottslig verksamhet (SOU 2021:68). Man tänkte sig att barn som rekryteras in i brottslighet i vissa fall kunde ses som brottsoffer. Det förslaget kom dock inte att genomföras. Brå vill understryka att rättsväsendet bör kunna se de barn som utnyttjas som både brottsoffer och gärningspersoner. Härutöver ser Brå att den omständigheten att barn utnyttjats för rekrytering till brottslig verksamhet, exempelvis genom tvång och hot, bör kunna tas i beaktande till deras fördel vid såväl åtal som vid utmätningen av straff. Sammanfattningsvis bedömer Brå att involverandebrottet inte utgör ett tillräckligt skydd för barn som involveras i grov brottslighet.

Detta yttrande avges av generaldirektör Jonas Trolle efter föredragning av tf enhetschef Li Hammar.